

Kako dodatno porezno rasteretiti visoke plaće?

Ivica Urban

Porezno opterećenje dohotka od rada ekonomska je tema koja budi jednako snažan interes i akademske i šire javnosti. U raznim publikacijama Instituta za javne financije mnoštvo je radova koji prikazuju razinu obveznih doprinosa i poreza na dohodak u Hrvatskoj i drugim zemljama.¹ Povod ove analize nedavne su inicijative za snižavanje poreznoga opterećenja s posebnim naglaskom na visokoplaćene zaposlenike.² Rad prikazuje (1) kako se kretalo porezno opterećenje dohotka od rada u Hrvatskoj između 2011. i 2025., (2) koliko je to opterećenje u usporedbi s odabranim zemljama EU-a, (3) kako se može dodatno sniziti porezno opterećenje zaposlenika s visokim plaćama prilagodbom načina obračuna doprinosa i promjenom stopa poreza na dohodak. Analiza se temelji na tipiziranim zaposlenicima koji ostvaruju različite razine bruto plaće.

Porezno opterećenje dohotka od rada u Hrvatskoj

Porezno opterećenje dohotka od rada sastoji se od triju dijelova: obveznih doprinosa koje plaća poslodavac (tzv. doprinosi na plaću), obveznih doprinosa koje plaća zaposlenik (tzv. doprinosi iz plaće) i poreza na dohodak (koji također plaća zaposlenik). Obvezni doprinosi izračunavaju se kao postotak bruto plaće. Glavni doprinos na plaću u Hrvatskoj doprinos je za zdravstveno osiguranje, čija je stopa 16,5%, a doprinosi iz plaće su doprinos za prvi stup mirovinskoga osiguranja, sa stopom od 15%, te

¹ Vidjeti Šeparović, 2009, Urban, 2009, Čok i sur., 2013, Urban, 2016, Urban, 2022.

² Jedna inicijativa iznesena je početkom godine na skupu **Američke gospodarske komore u Hrvatskoj**, a druga je nedavno iznijela **Hrvatska udruga poslodavaca**.

doprinos za drugi stup mirovinskoga osiguranja, čija je stopa 5%.³ Nakon što se bruto plaća umanjuje za iznos doprinosa iz plaće i poreza na dohodak, zaposleniku ostaje neto plaća. Bruto plaća predstavlja „oporezivi“ iznos plaće (onaj koji podliježe obveznim davanjima), a osim toga poslodavac zaposleniku može isplaćivati i neoporezive primitke (različite naknade, nagrade i potpore, do zakonski utvrđenih najviših iznosa). Ukupan trošak rada za poslodavca jednak je zbroju bruto plaće, neoporezivih primitaka i doprinosa na plaću.

Postavljaju se dva pitanja: (1) Koliki dio bruto plaće izdvajaju zaposlenici za obvezna davanja? (2) Koliko plaćaju poslodavci za doprinose na plaću? Pogledajmo primjer zaposlenika s bruto plaćom od 2.000 eura u 2025. Ovaj zaposlenik ne ostvaruje neoporezive primitke i nema uzdržavanih članova, a prebiva u gradu čije su stope poreza na dohodak jednake 21,2 i 31,2%. Oduzimanjem mirovinskih doprinosa u iznosu od 400 eura dobiva se dohodak od plaće jednak 1.600 eura. Nakon primjene osnovnoga osobnog odbitka od 600 eura osnovica poreza na dohodak iznosi 1.000 eura, a porez na dohodak iznosi 212 eura. Dakle, doprinosi iz plaće i porez na dohodak ukupno iznose 612 eura, što predstavlja 30,6% bruto plaće, a zaposlenik prima neto plaću od 1.388 eura. Osim tih izdataka, poslodavac plaća 330 eura zdravstvenoga doprinosa, odnosno 16,5% bruto plaće, što ukupni trošak rada podiže na 2.330 eura.

U prethodnome ilustrativnom primjeru istaknut je pokazatelj poreznoga opterećenja dohotka od rada: udio doprinosa iz plaće i poreza na dohodak u bruto plaći.⁴ Grafikon 1 prikazuje vrijednosti toga pokazatelja u razdoblju od 2011. do 2025. za hipotetske zaposlenike koji ostvaruju bruto plaću u iznosima od 100%, 200%, 400% i 800% prosječne bruto plaće (PBP) u Hrvatskoj.⁵ U prethodnih petnaestak godina prosječno opterećenje za hipotetskoga zaposlenika sa 100% prosječne bruto plaće bilo je dosta stabilno, odnosno variralo je između 28 i 30%. Slična je situacija kod hipotetskoga zaposlenika s bruto plaćom od 200% PBP-a, za kojega se tijekom razdoblja prosječno opterećenje kretalo između 34 i 36%. Međutim, sasvim drukčija slika vrijedi za zaposlenike s visokim plaćama – od 400 i 800% PBP-a – kod kojih je došlo do značajnoga sniženja poreznoga opterećenja. To snižavanje započelo je 2015. i zbivalo se u nekoliko etapa, kada su mijenjana obilježja poreza na dohodak –

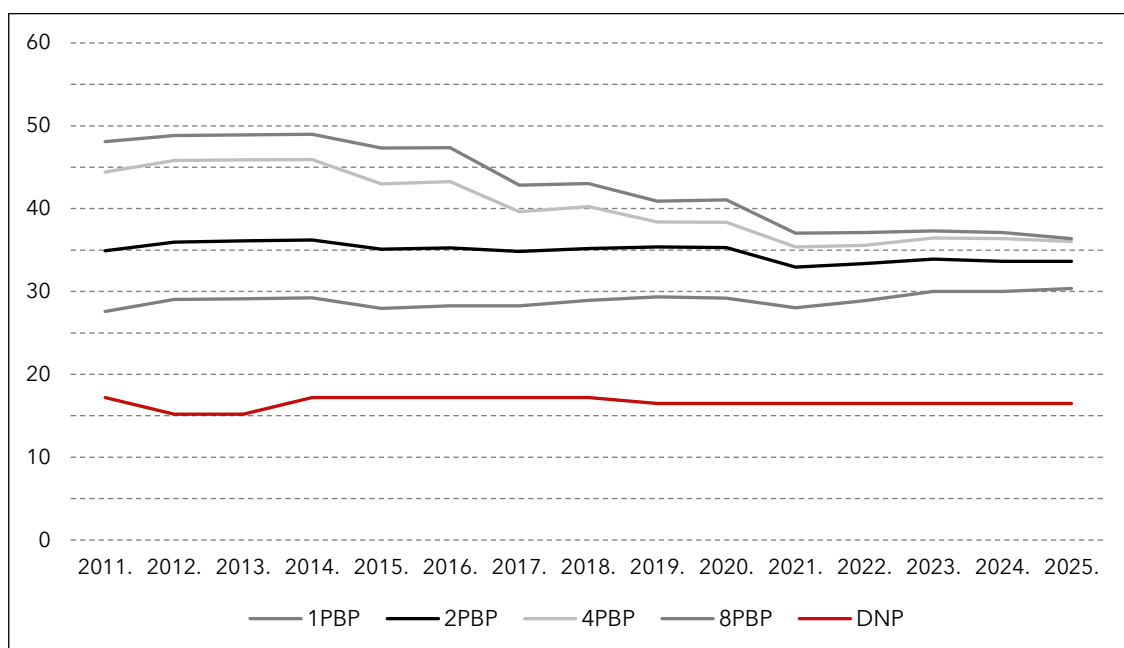
³ Prvi stup formiran je na načelu međugeneracijske solidarnosti i njime upravlja Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, a uplaćena sredstva koriste se za isplatu mirovina sadašnjim umirovljenicima. Drugi stup temelji se na individualnoj kapitaliziranoj štednji, a sredstva zaposlenika uplaćuju se na osobni račun u jednome od obveznih mirovinskih fondova.

⁴ Ovaj se pokazatelj razlikuje od tzv. poreznog klina, najčešće korištene mjere poreznoga opterećenja. Porezni je klin postotni udio ukupnoga poreznoga opterećenja u ukupnome trošku rada. U ovom slučaju, ukupno porezno opterećenje iznosi 942 eura te je porezni klin jednak 40,4%.

⁵ U ovome radu podatci o prosječnoj bruto plaći (PBP) dolaze od OECD-a.

razredi i stope. Za zaposlenika s bruto plaćom od 800% PBP-a udio doprinosa iz plaće i poreza na dohodak iznosio je 49% u 2014., da bi se snizio na 36,4% u 2025., odnosno za 12,6 postotnih bodova. Zaposlenik s bruto plaćom od 400% PBP-a ostvario je sniženje od 10 postotnih bodova, s 46 na 36%. Zbog ovakvih kretanja smanjile su se razlike između poreznoga opterećenja za zaposlene s višim i nižim plaćama. Primjerice, razlika između opterećenja za zaposlenike s 800 i 100% PBP-a u 2011. bila je 17,5, a u 2025. tek 5,2 postotna boda. To znači da se bitno smanjila progresivnost poreznoga rasporeda za više razine dohotka.⁶

Grafikon 1. Porezno opterećenje na dohodak od rada u Hrvatskoj od 2011. do 2025., % bruto plaće

Napomene: Grafikon predstavlja porezno opterećenje iz plaće, koje se sastoji od obveznih doprinosa iz plaće (koje plaća zaposlenik) i poreza na dohodak, izraženo kao postotak bruto plaće. Oznake 1PBP, 2PBP, 4PBP i 8PBP odnose se na hipotetske zaposlenike u dobi od 40 godina, bez uzdržanih članova, koji ostvaruju bruto plaću u iznosu od 100%, 200%, 400% i 800% PBP-a. Oznaka DNP predstavlja postotni udio doprinosa na plaću (koje plaća poslodavac) u bruto plaći. Pretpostavlja se da zaposlenici prebivaju u hipotetskome gradu u kojemu su stope poreza jednake 21,6% i 32,4% u 2024., odnosno 21,2% i 31,2% u 2025., dok se prerez porezu na dohodak od 2011. do 2023. obračunavao po stopi od 11,4%.

Izvor: Autorovi izračuni s pomoću **EUROMOD-a** (verzija J1.0+). Podatci o prosječnim bruto plaćama: **OECD calculator of taxes and benefits**; za 2025.: projekcija (2.000 eura); za 2011. i 2012. DZS: (6.959 i 7.030 kuna).

⁶ Međutim, porez na dohodak i dalje je izrazito progresivan jer se glavina progresivnosti postiže zahvaljujući osobnomu odbitku (Urban, 2006).

Usporedba sa zemljama Europske unije

Grafikon 2 uspoređuje porezno opterećenje u Hrvatskoj 2024. s 11 zemalja EU-a.⁷ Za svaku zemlju prikazane su komponente poreznoga opterećenja, izražene kao postotci bruto plaće – obvezni doprinosi na plaću, obvezni doprinosi iz plaće i porez na dohodak. Izračuni su napravljeni za pet hipotetskih zaposlenika: s bruto plaćom u iznosu 100%, 200% i 400% PBP-a u svojoj zemlji te s mjesečnom bruto plaćom od 5.000 i 10.000 eura.

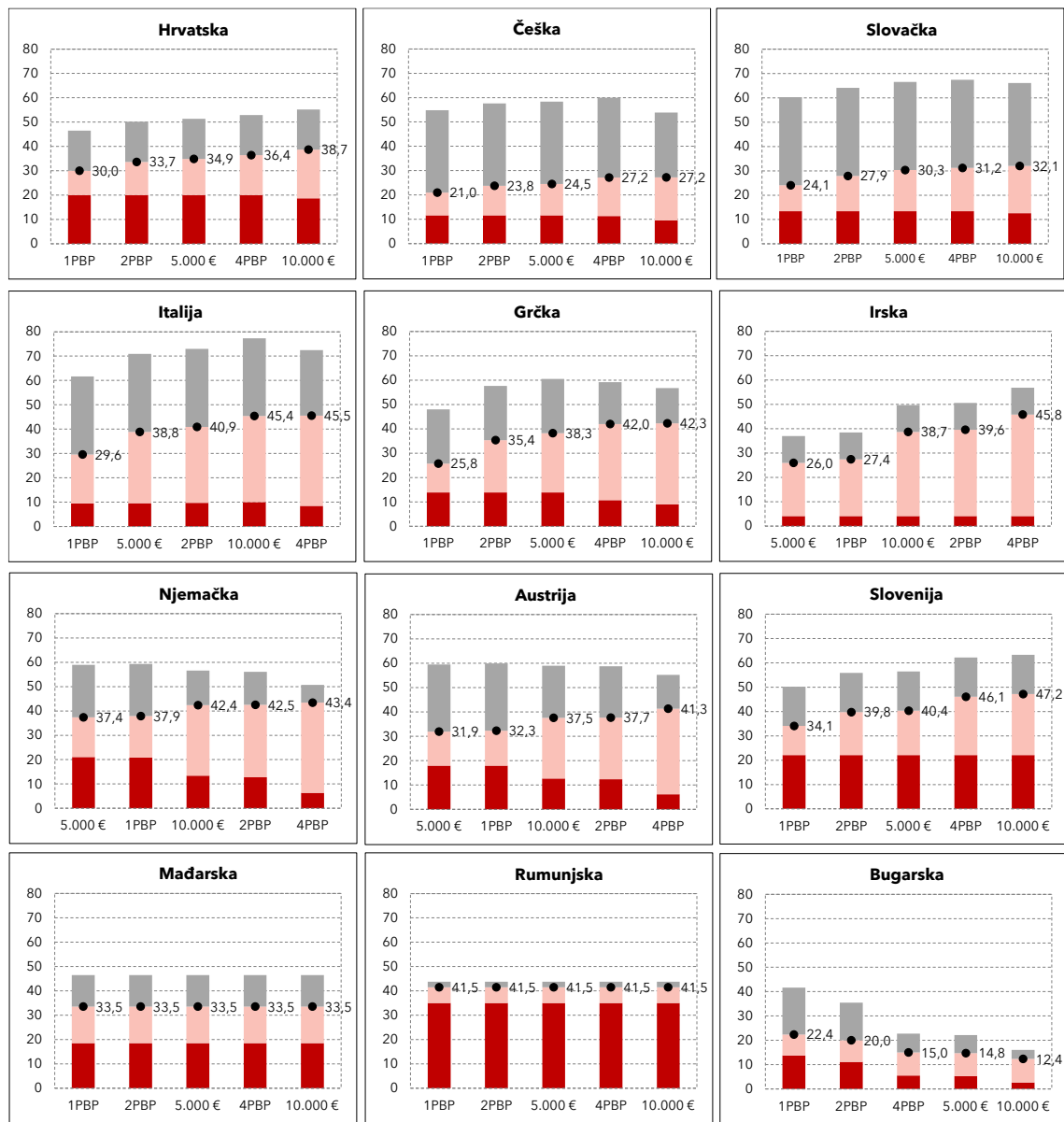
Slika za Hrvatsku potvrđuje da doprinosi na plaću predstavljaju 16,5% bruto plaće, dok mirovinski doprinosi predstavljaju ukupno 20% bruto plaće. Međutim, za zaposlenika s bruto plaćom od 10.000 eura udio doprinosa iz plaće iznosi 18,7%, a ne 20%. Razlog tomu najviše je osnovica za doprinose za mirovinsko osiguranje, koja mjesečno iznosi 6 prosječnih bruto plaća iz prethodne godine. Za 2024. najviše mjesečna osnovica jednaka je 9.360 eura, na što se obračunava 1.872 eura doprinosa. Udio poreza na dohodak raste s bruto plaćom, što govori o progresivnosti toga poreza.

Već i letimični pogled na slike ostalih zemalja otkriva veliku raznolikost obrazaca poreznoga opterećenja. Možda je najbližnja Hrvatskoj Slovenija, ali su udjeli doprinosa iz plaće i poreza na dohodak bitno veći u susjednoj zemlji. Nasuprot tomu, Slovenija ima nešto nižu stopu doprinosa na plaću. U Sloveniji ne postoji najviše osnovica za obvezne doprinose.

Međusobno su slične također Češka i Slovačka. U ovim zemljama primjenjuju se najviše osnovice i pri doprinosima iz plaće i na plaću. Zbog toga se udio tih doprinosa smanjuje s rastom bruto plaće. U usporedbi s Hrvatskom, udio doprinosa iz plaće u bruto plaći značajno je niži u Češkoj i Slovačkoj. To je glavni razlog za činjenicu da je ukupno porezno opterećenje iz plaće niže u tim dvjema zemljama. Primjerice, za mjesečnu bruto plaću od 5.000 eura iznosi 24,5% u Češkoj, 30,3% u Slovačkoj te 34,9% u Hrvatskoj. Međutim, doprinosi na plaću značajno su viši u Češkoj i Slovačkoj nego u Hrvatskoj, unatoč postojanju najviših osnovica, što je za zadanu bruto plaću manje povoljno poslodavcima.

⁷ Zemlje su odabrane prema sljedećim kriterijima: (a) susjedne zemlje (Slovenija, Mađarska, Italija), (b) zemlje u koje naši građani često odlaze na privremeni rad (Njemačka, Austrija, Irska) i (c) posttranzicijske zemlje jugoistočne Europe (Češka, Slovačka, Bugarska, Rumunjska, uz već spomenute Sloveniju i Mađarsku).

Grafikon 2. Porezno opterećenje dohotka od rada u zemljama EU-a u 2024.,
% bruto plaće

■ doprinosi zaposlenika ■ porezi na dohodak ■ doprinosi poslodavca ● ukupno iz plaće

Napomene: Grafikon prikazuje sastavnice poreznoga opterećenja dohotka od rada u 2024. izražene u postotcima bruto plaće hipotetskoga zaposlenika u dobi od 40 godina, bez uzdržavanih članova, pri različitim razinama mjesečne bruto plaće. Oznake 1PBP, 2PBP, 4PBP, 5.000 € i 10.000 € predstavljaju pojedince s plaćom od 100% PBP-a, 200% PBP-a, 400% PBP-a, 5.000 eura i 10.000 eura. Crna točka (s brojem) označava ukupno porezno opterećenje iz plaće, a koje se sastoji doprinosa zaposlenika i poreza na dohodak. Za Hrvatsku se pretpostavlja da zaposlenik prebiva u hipotetskome gradu u kojemu su stope poreza jednake 21,6% i 32,4%.

*Kao dodatak pripremljena je **tablica u Excelu** u kojoj se nalaze detaljni podatci na temelju kojih je izrađen grafikon 2. Različite stavke poreznoga opterećenja prikazane su u trima oblicima: u eurima, u postotku bruto plaće i u postotku ukupnoga troška rada.*

*Izvor: Autorovi izračuni s pomoću **EUROMOD-a** (verzija J1.0+). Podatci o prosječnim bruto plaćama: **OECD calculator of taxes and benefits**.*

Specifični su obrasci prisutni u Mađarskoj i Rumunjskoj: udjeli svih vrsta davanja neovisni su o bruto plaći. Ove zemlje primjenjuju jednostopni porez na dohodak bez osnovnoga osobnog odbitka, a pri obveznim doprinosima ne primjenjuju se najviše osnovice. Zahvaljujući veoma visokim doprinosima iz plaće u Rumunjskoj je prosječno opterećenje iz plaće vrlo visoko za sve bruto plaće (41,5%), ali je udio doprinosa na plaću veoma nizak (2,2%).

Sličnost je Grčke, Italije i Irske u relativno visokome i prilično progresivnome porezu na dohodak. No, u odnosu na dvije mediteranske zemlje, Irska ima znatno niže opterećenje doprinosima iz plaće i na plaću.

Kako dodatno sniziti porezno opterećenje visokih plaća?

U posljednjih desetak godina vlada trend sniženja poreznoga opterećenja dohotka od rada u Hrvatskoj. To se sniženje ponajviše odnosilo na visoke plaće, a proces se provodio u okviru poreza na dohodak – smanjivanjem gornje granične porezne stope i povećanjem granice za njezinu primjenu. S druge strane, u sustavu obveznih doprinosa nije bilo promjena koje pogoduju visokoplaćenim zaposlenicima.⁸

Unatoč sniženju poreznoga opterećenja za zaposlenike s visokim plaćama, periodički se javljaju zahtjevi za dodatnim sniženjima, poduprti usporedbama s konkurentskim zemljama iz bližega i daljega susjedstva. Upravo promatrajući strukturu i razinu poreznoga opterećenja u nekoliko takvih zemalja, možemo zaključiti kako bi se u Hrvatskoj moglo provesti daljnje rasterećenje visokih plaća.

(A) *Hrvatsko-slovenski model*. Ovaj model odlikuje progresivan porez na dohodak i podjednako opterećenje doprinosa iz plaće i na plaću. U okviru sadašnjega sustava, bez suštinskih izmjena sustava, može se poboljšati tretman visokih dohodaka na sljedeće načine:

- (1) U sustavu poreza na dohodak od plaće postoje dvije stope, koje unutar propisanih okvira utvrđuju predstavnička tijela gradova i općina. Prva (niža) stopa može se odrediti u rasponu od 15 do 23%, a druga (viša) stopa u

⁸ No nužno je ovdje spomenuti mjere kojima je država nastojala sniziti porezno opterećenje mladih zaposlenika. Od 2015. postoji olakšica za poslodavce prema kojoj su u razdoblju od pet godina oslobođeni od plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje za radnika mlađega od 30 godina (ova olakšica ukinuta je u siječnju 2025., ali će je moći nastaviti koristiti poslodavci koji su se njome počeli služiti do 31. prosinca 2024.). Nadalje, 2020. uvedeno je umanjeње poreza na dohodak od plaće za mlade zaposlenike, u visini od 50% za osobe od 26 do 30 godina te 100% za osobe do 25 godina. Slična olakšica postoji od 2017. za zaposlene koji žive na području Grada Vukovara ili na području nerazvijenih gradova i općina, uz primjenu stope umanjenja od 50%. Ista stopa umanjenja poreza primjenjuje se od 2025. za hrvatske državljane povratnike iz inozemstva i hrvatske iseljenike koji se doseljavaju u RH.

rasponu od 25 do 33%. Međutim, većina je gradova i općina odabrala prvu stopu od 20% i drugu stopu od 30%, a tek nekolicina gradova i općina odlučila se za minimalne stope od 15 i 25%. Najveći učinak na sniženje poreznoga opterećenja imalo bi, naravno, uvođenje stopa od 15% i 25%, ali to bi dovelo do iznimnoga pada prihoda za lokalne jedinice. Međutim, snižavanje samo druge stope na 25% ne bi predstavljalo značajan gubitak prihoda, s obzirom na to da je broj obveznika u višem poreznom razredu relativno malen.

- (2) U 2024. prag za primjenu druge stope iznosio je 4.200 eura mjesečno, a u 2025. povećan je na 5.000 eura. Može se razmotriti daljnje povećanje praga ili njegovo indeksiranje uz kretanje prosječne plaće.

(B) *Češko-slovački model.* Češka i Slovačka premjestile su glavninu tereta doprinosa na poslodavce, pa su izdvajanja za doprinose iz plaće razmjerno niska, što uza zadanu razinu ukupnoga troška rada zaposlenicima omogućuje veće udjele neto plaće u bruto plaći.

Kao što je već rečeno, u Hrvatskoj postoji doprinos za prvi stup mirovinskoga osiguranja, a plaća ga zaposlenik po stopi od 15%. No zamislimo da se stopa toga doprinosa smanji na 10%, s istovremenim uvođenjem novoga mirovinskog doprinosa po stopi od 5%, koji plaća poslodavac. Uz nepromijenjenu bruto plaću, zaposlenicima bi se povećao dohodak za 5% iznosa bruto plaće, što bi dovelo i do značajnoga porasta neto plaće. Međutim, poslodavcima bi se povećao trošak rada za 5%, što vjerojatno ne bi prihvatili s oduševljenjem. Suočeni s navedenom zakonskom izmjenom, poslodavci bi težili smanjiti bruto plaće, zato da se trošak rada vrati na početnu razinu. Tako bi oni „prevalili” dio tereta ili pak cijeli teret novoga doprinosa na zaposlenike, čija bi se bruto plaća smanjila u odnosu na sadašnju. U konačnici bi se moglo dogoditi da neto plaće zaposlenika i trošak rada ostanu isti kao sada, samo bi se promijenila struktura poreznoga opterećenja.

(C) *Mađarsko-rumunjski model.* Mađarska i Rumunjska imaju samo jednu stopu poreza na dohodak, a pritom ne postoji osnovni osobni odbitak ili je vrlo ograničena dosega.

Ako bi se Hrvatska ugledala u ove dvije zemlje, umjesto dviju stopa poreza na dohodak postojala bi samo jedna stopa, ali bi se trebao ukinuti i osnovni osobni odbitak. S obzirom na veliku izdašnost osnovnoga osobnog odbitka u Hrvatskoj, za prikupljanje iste razine prihoda od poreza na dohodak trebale bi se znatno podići porezne stope. Kombinacija ovih izmjena mogla bi pogodovati visokim plaćama, ali bi nanijela ogromno povećanje poreznoga tereta za sve ostale, zbog čega je ovaj model teško prihvatljiv.

(D) *Bugarski model*. Poput Mađarske i Rumunjske, Bugarska ima jednostopni porez na dohodak bez postojanja osnovnoga osobnog odbitka. No Bugarska je posebna među analiziranim zemljama po tome što je najviša osnovica za doprinose iznimno niska; u 2024. je iznosila oko 1.900 eura, što je manje od dvostruke prosječne bruto plaće, koja je iznosila 1.100 eura.

Imajući u vidu „prenapregnutost“ našega mirovinskog i zdravstvenog sustava, pri kojima ni sadašnji doprinosi ne mogu u potpunosti financirati rashode, postavljanje najviše osnovice na tako nisku razinu nije provedivo u Hrvatskoj. No može se razmotriti uvođenje najviše osnovice za plaćanje zdravstvenoga doprinosa. Za mirovinske doprinose već dugi niz godina najviša osnovica jednaka je šest prosječnih bruto plaća iz prethodne godine, no pri doprinosima na plaću takvo ograničenje nije primijenjeno. Uvođenje najviše osnovice za zdravstveni doprinos ne bi predstavljalo značajan gubitak za proračun HZZO-a, ali bi pružilo znatno olakšanje poslodavcima pri isplati plaća visokoproduktivnim zaposlenicima. Nadalje, razmatrajući različite scenarije, može se u obzir uzeti i postavljanje niže granice za obje vrste doprinosa, primjerice na pet prosječnih bruto plaća.

Primjer reformskoga scenarija

Kombinirajući različite prijedloge, analiziramo reformske scenarije koji uključuju nekoliko izmjena u sustavima obveznih doprinosa i poreza na dohodak. Grafikon 3 prikazuje porezno opterećenje za hipotetske zaposlenike s mjesečnom bruto plaćom u rasponu od 2.000 do 15.000 eura.

Izračun pod nazivom „Hrvatska R0“ odnosi se na aktualni sustav u 2025. U prvome reformskom scenariju „Hrvatska R1“ najviša osnovica primjenjuje se za sve doprinose, a iznosi pet prosječnih bruto plaća iz prethodne godine. Drugi reformski scenarij „Hrvatska R2“ obuhvaća izmjene u sustavu doprinosa iz prvoga scenarija te dodatno uvodi dvije izmjene u porezu na dohodak: prag za primjenu druge stope povećava se na 7.200 eura mjesečno, a druga stopa smanjuje se s 31,2 na 25%.

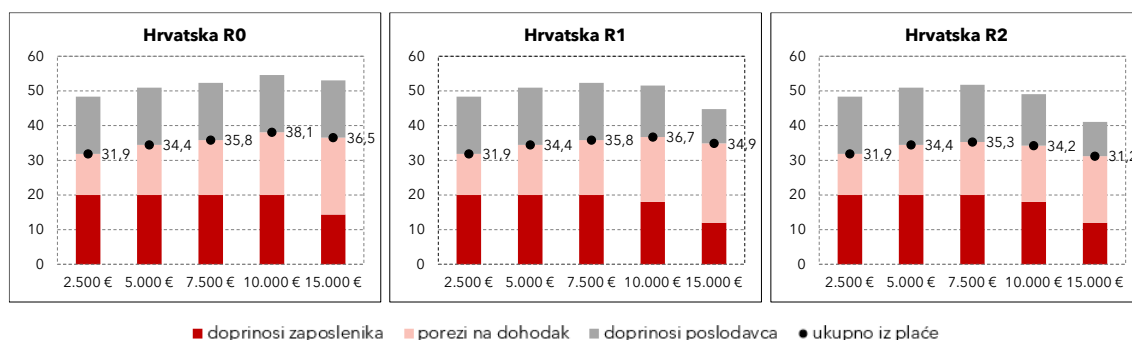
U razmatranju ovakvih scenarija potrebno je držati se određenih ekonomskih pretpostavki. Ovdje se uzima tzv. prekonoćna pretpostavka, prema kojoj ekonomske varijable ostaju „zamrznute“, a mijenja se samo način obračuna doprinosa i poreza, odnosno njihovi iznosi. Slijedom toga ne mijenjaju se bruto plaće zaposlenika. Snižavanjem doprinosa na plaću poslodavci će uštedjeti određena sredstva, kojima, u mjesecima nakon poreznih izmjena, mogu raspolagati na različite načine, ali učinci

toga ovdje se ne razmatraju.⁹ Slično tome, povećanje neto plaće može izazvati određene reakcije na strani zaposlenika, ali one se također ne uzimaju u obzir.

Učinci izmjena vezanih uz najviše osnovice za obračun doprinosa uočljivi su, naravno, samo za zaposlenike s visokim plaćama (scenarij „Hrvatska R1“). Primjerice, u sadašnjemu sustavu za bruto plaću od 10.000 eura poslodavac za zdravstveni doprinos izdvaja 1.650 eura, a pri plaći od 15.000 eura izdvaja se 2.475 eura. No, uz primjenu najviše osnovice na razini pet prosječnih bruto plaća, zdravstveni doprinos iznosio bi 1.483,35 eura za obje navedene razine plaća. Neto plaća zaposlenika s visokim plaćama povećala bi se zahvaljujući sniženju najviše osnovice za mirovinske doprinose.

Međutim, znatnija korist za ove zaposlenike ostvarila bi se uslijed promjena u porezu na dohodak (scenarij „Hrvatska R2“). Udio doprinosa iz plaće i poreza na dohodak smanjuje se za sve zaposlenike, ali se relativni probitak povećava s razinom plaće. U odnosu na početni sustav („Hrvatska 2025.“), za zaposlenika s mjesečnom bruto plaćom od 10.000 eura porezno opterećenje iz plaće smanjuje se s 38,1 na 34,2%, odnosno za 3,9 postotnih bodova. Za zaposlenika s mjesečnom bruto plaćom od 15.000 eura smanjenje je 5,3 postotna boda. U usporedbi sa zemljama iz grafikona 2, obrazac poreznoga opterećenja sada najviše sliči onome iz Bugarske, ali s višim razinama prosječnih poreznih stopa.

Grafikon 3. Porezno opterećenje dohotka od rada u Hrvatskoj 2025., % bruto plaće

Napomene: Grafikon prikazuje sastavnice poreznoga opterećenja dohotka od rada u 2025., za osnovni i dva reformska scenarija, izražene u postotcima bruto plaće hipotetskoga zaposlenika u dobi od 40 godina, bez uzdržanih članova, pri različitim razinama mjesečne bruto plaće. Oznake 2.500 € do 15.000 € predstavljaju pojedince s plaćom od 2.500 do 15.000 eura. Crna točka (s brojem) označava ukupno porezno opterećenje iz plaće, a koje se sastoji od doprinosa zaposlenika i poreza na dohodak. Vidjeti tekst za opis scenarija označenih s „Hrvatska 2025.“, „Hrvatska R1“ i „Hrvatska R2“.

Izvor: Autorovi izračuni s pomoću **EUROMOD-a** (verzija J1.0+).

⁹ Primjerice, mogu povećati vlastitu dobit. No također mogu povećati bruto plaće zaposlenika.

Ova analiza poreznog opterećenja bavi se hipotetskim pojedincima, a kao takva ne može reći koliki su fiskalni učinci spomenutih izmjena. Kako bi se ukratko ilustrirao utjecaj na javne prihode u 2025., korištena je dodatna analiza na temelju podataka o stvarnim poreznim obveznicima, a ona otkriva sljedeće: (1) uvođenje najviše osnovice u obračunu doprinosa za zdravstveno osiguranje, na razini od pet prosječnih bruto plaća iz prethodne godine, smanjilo bi prihod od ovoga doprinosa za 55 mil. eura (odnosno, za 1,2%); (2) smanjenje najviše osnovice doprinosa za mirovinsko osiguranje sa šest na pet prosječnih bruto plaća iz prethodne godine dovelo bi do smanjenja doprinosa u prvi stup mirovinskoga osiguranja za 14 mil. eura (odnosno, za 0,3%), (3) odluka svih gradova i općina da odrede 25% kao drugu stopu poreza na dohodak imala bi za učinak oko 51 mil. eura (odnosno, za 1,8%) manji prihod od ovoga poreza.¹⁰

Zaključak

Udruženja poslodavaca već godinama apeliraju na sniženje poreznoga opterećenja na dohodak od rada. Analiza na temelju hipotetskih pojedinaca pokazuje da se tijekom posljednjih desetak godina značajno smanjio postotni udio poreza na dohodak u bruto plaći, ali ne za sve zaposlenike, već za one s relativno visokim plaćama. Unatoč tim smanjenjima čini se kako su ovi zaposlenici još uvijek porezno opterećeniji od svojih ekvivalenata u zemljama poput Bugarske, Češke, Mađarske i Slovačke.

Među visoko plaćenim zaposlenicima nalaze se visokoobrazovani i visokokvalificirani pojedinci – veoma vrijedan resurs gospodarstva, koji bi trebalo zadržati ili privući. Nedavna **inicijativa za smanjenje poreza na dohodak i obveznih doprinosa** odnosila se upravo na tu skupinu. Veći neto dohodci trebali bi učiniti Hrvatsku privlačnijom destinacijom za rad i život, a niži trošak rada mogao bi motivirati poslodavce da zapošljavaju takve stručnjake.

U ovome radu nakon komparativne analize Hrvatske i jedanaest zemalja EU-a prikazan je primjer poreznoga rasterećenja visokih plaća koji obuhvaća četiri izmjene: (1) uvođenje najviše osnovice u obračunu doprinosa za zdravstveno osiguranje, na razini od pet prosječnih bruto plaća iz prethodne godine, (2) smanjenje najviše osnovice doprinosa za mirovinsko osiguranje sa šest na pet prosječnih bruto plaća iz prethodne godine, (3) prag za primjenu druge stope poreza na dohodak povećava se na 7.200 eura mjesečno, (4) grad u kojemu prebiva zaposlenik odabire najnižu dopuštenu visinu druge stope poreza na dohodak, a to je 25%.

¹⁰ Ovi izračuni napravljeni su s pomoću MODPOD-a – mikrosimulacijskoga modela obveznih doprinosa i poreza na dohodak, koji izrađuje Institut za javne financije.

Svako porezno rasterećenje mora biti pažljivo odmjereno kako bi se očuvala dugoročna stabilnost prihoda mirovinskoga i zdravstvenoga sustava. Na primjeru hipotetskih zaposlenika s visokim plaćama pokazuje se da bi navedena kombinacija zakonskih izmjena mogla smanjiti prosječno porezno opterećenje za nekoliko postotnih bodova, a simulacije na temelju stvarnih podataka govore kako ne bi iziskivala pretjeranu fiskalnu žrtvu.

Pri uvođenju poreznih izmjena u obzir se također moraju uzeti redistributivni učinci, odnosno utjecaj na ukupnu razinu i relativnu raspodjelu poreznoga opterećenja. Analiza hipotetskih zaposlenika pokazala je da su porezne izmjene u posljednjih desetak godina išle u korist visokoplaćenih zaposlenika, dok je za zaposlene s prosječnim plaćama relativno opterećenje ostalo nepromijenjeno. Stoga se neke od dodatnih mjera koje idu u korist bogatih mogu doimati neprimjerenima iz aspekta pravednosti i solidarnosti iako im je cilj ostvarivanje većega dugoročnog gospodarskog rasta.¹¹

Kao što pokazuje ovaj rad, analiza na temelju hipotetskih pojedinaca ima korisna obilježja, ali postoje i određeni nedostaci. Kako bi se otkrila detaljna slika učinaka reforme na raspodjelu dohotka i poreza, potrebno je dodatno istraživanje zasnovano na podacima o stvarnim zaposlenicima. Takvo istraživanje obuhvatilo bi neka porezna obilježja koja ovdje nisu uključena, poput neoporezivih primitaka, a trebalo bi analizirati i opterećenje koje stvaraju porezi na potrošnju (PDV i trošarine).

Članak proizlazi iz projekta „Socijalna zaštita, oporezivanje i društveno blagostanje u Hrvatskoj” koji financira Europska unija (NextGenerationEU), u okviru programske aktivnosti „Popularizacija znanosti i umjetnosti”. Europska unija i Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za iznesene stavove i mišljenja autora.

¹¹ Unatoč tome što nije ostvario porezno rasterećenje, „prosječni zaposlenik” zabilježio je tijekom posljednjih desetak godina značajan rast primanja. Između srpnja 2016. i srpnja 2025. prosječna neto plaća povećala se za 94% (DZS, [Statistika u nizu: Plaće](#)). Prosječna bruto plaća porasla je za 97%, medijan bruto plaće za 101%, prvi decil za 139%, a deveti decil za 88%. No istodobno je [indeks potrošačkih cijena](#) porastao za 37%.